

da naše narodno delovanje mnogokrat pri slovenskem ljudstvu samem najde hujši upor, kakor od strani zunanjih nasprotnikov. Po naših mislih naj meri torej delovanje naših rodoljubov v prvi vrsti na to, dati našemu ljudstvu pravi jedernati narodni značaj. »Pilimo peg« slovenski jezik, pa še bolj skrbno — slovenski narodni značaj. Pometimo najpred vso nesnago izpred slovenskega praga!« ...

Glede volitev pravi: »Ni pameten mož, ni pošten rodoljub, ni dober kristijan, kdor se volitev ne udeležuje. Ali kaj nas uči skušnja? Uči nas, da Slovenci važnost volitev še vse premalo poznajo in cenijo. Je še namreč prav dosti gospodarjev na Slovenskem, ki ob času volitve modrujejo: Kaj bom hodil? Kaj se bom pričkal in prepiral? Bodo tudi brez mene opravili. Da! opravili bodo res tudi drugi brez tebe, — pa prav lahko da na tvojo veliko škodo, sramoto in nesrečo. Po takej vnemarnosti se namreč zgodi, da v občinskem in okrajnem zastopu, v deželnem in državnem zboru zvo-nec nosijo možje, ki so zagrizeni sovražniki naroda našega in naše vere. Odtod tudi izvira, da še vedno ošabni tujci gospodarijo na slovenski zemlji, ti pa ubogi Slovenec, kakor zaničevan hlapec, pred njimi trepečeš! Zastonj se pritožuješ, da se ti krivica godi, da tujec pri mastni pečenki pri mizi sedi, ti domačin pa suhe kosti za vratni glodaš! Kar si sejal, to žanješ, in kakor si si postlal, tako boš ležal. — Zato slovenski gospodarji! naj zanaprej zmed vas ne izostane nobeden, kadarkoli se napove volitev; bodi-si že volitev za občinski ali okrajni zastop, ali za deželni zbor; kajti edino na volitvah je ležeče, da se v občini in deželi ali ohrani narodni in krščanski duh, ali pa se naša vera in narodnost z nogami tepta in preganja. — Trojno lastnost pa mora vsakdo imeti, da ga smete brez strahu voliti: biti more prebrisane glave — goreč domoljub — dober kristijan. Kdor ima vse tri lastnosti, volite ga; komur manjka ena sama, nikar ga ne volite!«^{*)} ...

Kosar tepe hudo kmete, ki zato nemščino v šolah želé, ker človek pred svetom več velja, ako nemški zna. »Taka misel — piše prelat — more le bahače slepiti in tepe premotiti, nikakor pa modrih in prebranih glav. Res si večje hvale, časti vreden, ako svoj materni jezik dobro in pravilno pisati znaš, poleg njega pa še tudi enega ali več tujih jezikov umeš, to je gotovo, temu nihče ne oporeka. Kmetje! ali pa morete reči, da se je le eden zmed vas v ljudski šoli dobro nemškega naučil? Ako pa ne, je-li morebiti to čast, da marsikdo nemščine komaj toliko ve, da za silo svoje ime nemški podpiše? Ali je to čast za tebe, ki si po šest in več let po šolskih klopéh drsal, slednjič nemških bukev ne veš niti brati, niti jih ne umeš; pri slovenskem branju pa tudi tako jecljaš in se spodtikaš, kakor otrok, ki se še le črke sestavljati uči? Si menda to šteješ v čast, da materni jezik govoriš popačeno, nepravilno in sirovo, nemškega pa tako lomiš, da vsacega smeh sili, kdor koli te sliši. Vsak omikani narod ljubi svoj jezik in si šteje v veselje in čast, če v njem lepglasno in pravilno govoriti more, le Slovenec meni, da postane imenitnejši, ako jezik svoje matere zaničuje in si nemško šemo na lice vleče! ... Taka bedasta baharija dela nas Slovence pred drugimi narodi zasmehljive in zaničljive. Kdor bo tega spoštoval, kateri zaničuje sam sebe? In kdo nam bo branil našo narodnost, ako jo sami zatiramo.«^{*)} ...

Nasproti pa Kosar narodnih prenapetnežev tudi ne mara. »Prenapetneži prestopajo daleč meje dolžnosti. V narodnem oziru se kaže prenapetost pogostem v tem,

da mnogi svojo lastno narodnost črez vso mero visoko povzdignejo, dá, kakor malika jo molijo, vse druge narodnosti pa zaničujejo in zatirajo. Ne moremo tajiti, da je ravno v tem dandanešnji neugasljivo ognjišče vednih zdražb med nami, in vzrok, da se iz svojih rev izkopati in v blagoslojenih napravah napredovati ne moremo, prav v tem tudi, zlasti za naše cesarstvo, ena največjih nevarnosti za sedanjí čas in menda še tudi za bodočnost. Le kdor, kadar stopi v javno življenje, drži v eni roki luč sv. vere Kristusove, z drugo roko pa se močno oklene Stola sv. Petra, na katerem sedi nezmisljivi tolmač božjih zapovedij in torej tudi naših dolžnosti, le tak mož se sam ne zmoti in drugih v zmoto ne zvodi, nego dela blagoslojno za državo in narod. . . .»^{*)}

Gospodarske stvari.

Kop gorice.

(Konec.)

Vsako tretje leto bi moral trs biti zagnojen, ali jeseni pri kotljenju (t. j. izkoplje se globoko jama za dve motiki, trs se osnaži in zagnoji), ali pa na pomlad pri kopi, ki se mora vsaj za poldrugo motiko globoko vsekati. Gnoja ne polagaj na trs, razun če je drn ali kompost, temuč med trs in gnoj položi tenek plast zgornje, postrgane zemlje, za njo se le nasiplji gnoj, namočen pepel ali kostenico.

Gospodar! Pri kopi moraš težake dobro nadzorovati. Ne pusti jim grdo lapati ali obrekovati in kleti, ker to je tudi za kopača greh. Ne pusti jim nemarnosti uganjati v gorici ali na potu, ker Bog vse vidi. Ne daj jim preveč pijače, ker zgodilo bi se, da ti kateri kopač poreče: »Kopati ne morem, bom rajši šel ležat.« Še hujše pa je, če se gospodar opijani, da delati ne more. Požrešnost je povsod grda in nevarna, ker mnogokrat napelje v krvavo tepenje in vnebokričeči umor. Greh tvojih kopačev so povod uime in navod toče. Saj nam sv. pismo spričuje, da je Bog črez Egipet točo usul zarad grehov prebivalcev. — Pa tudi pogojeno plačilo dajaj kopačem, pa tudi viničarju redno in pošteno!

2. Druga kop ali prekap. V gorici je vedno kako delo. Treba je kolje postaviti, ga pritrditi, ako ga je veter prevrgel, treba je locne povezati ali pa tudi že nove mladike privezati, da ti jih veter ne odlomi. Pri takem delu se zemlja zopet zmeži. Mnogokrat se že trava prikaže okoli trsa, kjer je najrodnejša zemlja. Zdaj bo treba zopet motiko vzeti in iti prekapat. To delo je veliko urnejše, kakor je prva kop bila, ker ti ni treba trsa globoko odkapati, ne trebiti, ne gnojiti; samo zemljo mu razrahljaj in travo podkopljaj, grabice dežja poravnaj, pa urno mahaj naprej in dobro pazi na mladike; ako so že dolge, jih h kolu privezi. Nekateri ob tej priliki ajdo nasejejo po gorici, da jo pozneje podkopajo za gnojilo, ali pa požanjejo za žganike. Nekateri še celo krompir v gorico sadijo, posebno ondi, kjer je že uska trs ugonobila. Take rastline vzamejo trsu mnogo jedij, zato tega umni vinorejci ne priporočajo.

Prekap nekoliko odlagaj, če tudi si rano pred vuzmom že kopal.

Viničarji navadno radi prekapljejo križevega in duhovskega tedna, ko se krompir že izcimi, da si ga poleg okopajo. Trojiški teden pa navadno dežuje, in novorazrahljana zemlja splava v grabo na travnike. Gospodar pa ima gole, preorane gorice. Prekapaj torej po Telovem, ko mimogredoči Bog pomiri dež in vetrove.

^{*)} Pridiga pri razkr. Slomš. spom. str. 13.

^{*)} Kat. cerkev str. 97 i. d.

^{*)} Drobt. 1865—66 str. 275.

3. Tretja kop: tretjača. Navadni gospodarji gorisko delo s prekajno skončajo, ker jim zmanjka že evenka, pa tudi ne utegnejo zaradi drugih opravil na njivah, žetve in košnje na travnikih. Tudi na sejme je treba hoditi. Vse prepustijo viničarici, ki si po gorici nasadi fižole, graha, ogreba krompir. Posestnik pa do trgatve ne pride več gledat. Ti pa ne bodi tako zanikarni! Pogledaj večkrat v gorico; in ako premoreš, opravi se tudi tretjo kop. Tretjačiti je ondi dobro, kjer je vinograd položen, zemlja ilovna, trava pa gosta in velika, katere pa za krmo ne potrebuješ. Vzami si čas, daruj nekatere novčiče; pretretjači vso gorico, dober uspeh boš kmalo zapazil.

Ako pa tretje kopi nečeš ali ne utegneš opraviti, vendar ti svetujem: ključke, mladenče iz trave opleti, da jih ne zaduši, ali pa okopati; vendar ne preblizu trsa, da zgornjih korenin ne potrgaš. Mladi trs bi se ti posušil, kar smo že mnogokrat videli, obžalovali pa prepozno.

4. Štrta kop, praha. Sleherni kmet vé, koliko da praha njivi hasne. Jesenska praha je gnoj za polje, tako tudi za gorice. Vendar le ondi smemo prašiti gorico, kjer ni strmo; drugače navadno sneg vso zemljo v grabo potisne. Pri tem delu kolje postavi, da se privezani trs ne zlomi; mladenče pokopaj, in trsje v gnjači ali nižavi visoko ogrni, da ti čez zimo ne pozebe.

Društvo „Kmetovalec“ v Gotovljah ima v nedeljo, dne 19. maja t. l. ob 1/4 uri popoldne redni veliki občni zbor v prostorih gosp. Ivan Kopriva. V s p o r e d. 1. Pozdrav. 2. Govor potovalnega učitelja gosp. Iv. Bele-ta o potrebi in koristi nasajanja vinogradov z ameriskimi trtami. 3. Splošna vprašanja in odgovori o kmetijstvu. 4. Govor gosp. Iv. Kač-a o umnem gospodarstvu. 5. Društveno poročilo. 6. Vpisovanje udov, oziroma vplačevanje letnine. 7. Volitev novega odbora. 8. Prosti nasveti in slučajnosti. V razvedrilo petje in deklamacije. Iz tega je razvidno, da bode mnogo poduka in prijetne zabave; zato je k prav mnogobrojni udeležbi najprijazneje vabi odbor.

Žitne cene v Mariboru od 5. do 11. maja. Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 70 kr., rž 4 fl. 80 kr., ječmen 4 fl. 80 kr., oves 3 fl. 40 kr., turšica ali koroza 5 fl. 60 kr., proso 4 fl. 60 kr. in ajda 4 fl. 80 kr.

Sejmovi. Dne 18. maja v Poličanah (svinjski sejem.) Dne 20. maja pri Sv. Lenartu v Slov.gor. Dne 22. maja v Loki, Olimju in Imenem (svinjski sejem.) Dne 24. maja v Jarenini.

Dopisi.

Iz Maribora. (V korist velikovski soli) priredi naša podružnica sv. Cirila in Metoda prih. nedeljo ob 8. uri zvečer v hotelu »Stadt Wien« v Mariboru veliki koncert s prijaznim sodelovanjem slavnega »Ptujskega goslarkega kvarteta« ter orkestra, moškega pevskega in tamburaškega zbora »Slovanske čitalnice«. I. Vspored: 1. C. G. Reissiger: Uvod k operi »Die Felsenmühle«. Orkester. 2. B. Tovačovsky: Kitica slovanskih narodnih pesnij. Moški zbor s spremljevanjem glasovirja. 3. Beethoven: Quartetto. Op. 18. št. 1 F-dur. a) Allegro con brio. b) Adagio affetuoso ed appassionato. Goslarski kvartet. 4. B. Smetana: Šesterospjev iz opere »Prodane neveste«. 5. Michaelis: Turška straža. Tamburaški zbor. 6. Dr. G. Ipavc: Savska. Osmospjev. 7. B. Smetana: Iz mojega življenja. Goslarski kvartet. 8. A.

Foerster: Samo. Moški zbor s čveterospjevom. 9. * * * Potpourri čeških narodnih pesnij. Orkester. — II. Prosta zabava. — Vstopnina za osebo 50 kr., za družino 1 gold. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Slovenci! Darovali smo v prvem trenutku, kolikor je bilo možno, za nesrečno Ljubljano in okolico. Toda ne zabimo naših ljubih koroških bratov, ter velikovske slov. sole, ki so jo začeli zidati! Torej slovenski domoljubi, komur je mogoče, naj se udeleži prihodnje nedelje tega koncerta! Veselil se bode ob slovanski glasbi, versko in narodno reč pa podpiral.

Iz Ljubljane. (Pokorilna in prosilna procesija.) V nedeljo popoldne že pred tretjo uro se je kar trlo ljudstva pred skofijo in na Valvazorjevem trgu. Duhovščina se je zbirala v stolnici in ob treh so se ji pridružili prevzvišeni knezoškofo. Pričnejo se peti litanije vseh svetnikov. Nepreteganih vrst ni bilo ne konca ne kraja. In niso šli molčé, ampak v malih presledkih so na glas molili rožni venec. Ko pride procesija do cerkve sv. Petra, tedaj se odpre veličasten prizor. Na hribcu se dviga bela kapelica, pred njo pa majhen šotor. V kapelici je bilo izpostavljeno sv. Rešnje Telo. Duhovščina poklekne pred kapelico, in tedaj prične g. stolni župnik molitev: »Pod tvojo pomoč«. Ljudstvo se takoj pridruži in moli prelepo molitev. Prav tako je molilo sv. rožni venec. Najganljivejši trenutki so bile pete litanije M. B. Popevalo in molilo je do 20.000 pobožnega ljudstva. Takih litanij še ni čula slovenska zemlja in morda še katera druga ne. Po odpetih litanijah pa vstane preč. g. stolni župnik in prične moliti z ljudstvom kesanje in nato zaobljubo, da vse mesto obljubi posebno procesijo z Najsvetejšim za Veliko nedeljo popoldne vsako leto in pet večnih svetih maš. Po storjeni obljubi so se molile molitve za odvrnenje šibe potresa. Nato prevzvišeni knezoškofo dvignejo sveto Rešnje Telo in gredó iz kapelice ter sredi množice podelijo sv. blagoslov. Potem so nesli Najsvetejše v cerkev sv. Petra in blagoslovili še jedenkrat verno ljudstvo. Nato so se vrnile procesije, vsaka v svojo župnijo. — Bog nas usliši!

Iz kamniškega okraja na Kranjskem. (Škoda po potresu.) Te dni sem imel priliko ogledati si opustošenja, katera je napravil velikonočni potres v nekaterih krajih kamniškega okraja. Poškodbe v Mengišu in v Vodicah so najhujše. Tu je videti mnogo popolnoma udrtih stropov in obokov, pod katerih razvalinami je bilo zasuto mnogo otrok, katere pa so vse rešili; na srečo ni bil nobeden človek težko poškodovan. Pač pa je bilo ubito več glav živine po hlevih. Na res čudovit način je bilo zasutih v g. Staretovi pivovarni v Mengišu šest hlapcev. Udrli se je obok, a nobeden ni bil ubit, ker so postelje stale tako, da so glave bile ob steni in jih je padajoče kamenje le opraskalo po nogah. Tudi v drugih hišah, tako pri M. Jenčiču sta bila zasuta domači sin in hčerka, a še pravočasno rešena. Pri Leberju je bilo zasutih pet otrok, katere so rešili g. Stareta hlapci, ko so sami odšli smrtni nevarnosti. V Vodicah so poškodovanja strahovita in je tamošnje revno prebivalstvo res hudo prizadeto, ker je prej tako lepa cerkev grozno poškodovana, razrušenih okoli 30 hiš in ubito mnogo živine. Ako kje, so izdatne podpore potrebni prebivalci teh dveh poleg Ljubljane morda najbolj prizadetih krajev, na katere opozarjamo dobrotljive darovalce milodarov, da se jih posebno spominjajo.

J. N.

Iz Slov. Gradca. (Nova skladba.) Svete maše »Oglej z nebes itd.«, zložil g. Valentin Štolcer, dobiti je le še malo izvodov po 60 kr. po pošti. Ker se je ta maša tudi po Kranjskem, Istriji in Koroškem razširila in jo povsod radi pojó, je g. V. Štolcer voljen že zloženo četiriglasno »Mašo za mrtve« tiskati dati in je k